

Dvojí trest

Ten nadpis je trochu divný, ale přesně vyjadřuje situaci, ve které jsme se my a naše Vojenské sdružení rehabilitovaných ocitli. Vyjádření této myšlenky mě trápí již několik měsíců. Vysvětlit několika slovy o co vlastně jde, to není prakticky možné. Musím tedy začít od Adama.

Jsem bývalý vojenský pilot. Začínal jsem jako letecký dorostenec v roce 1949. Po dvouletém výcviku, kdy jsem dosáhl hodnosti rotného, jsem sám začal pracovat jako učitel létání v Leteckém učilišti. Další roky mé kariéry nejsou podstatné pro pochopení mojí myšlenky na dvojí trest. Po mnoha létech kantorem jsem byl převelen k vrtulníkovému pluku jako letovod letky. Po přeškolení na MI - 4 jsem byl pochopitelně na tom nejnižším stupínku v letecké hierarchii, beztrídni pilot. Co to znamená? To je pilot, který smí sám létat jen když svítí sluníčko, tedy za normálních povětrnostních podmínek ve dne! Má to nejnižší možné hodnocení a to po všech stránkách, finanční nevyjímaje. Protože jsem byl členem štábu letky, byl na mě činěn nátlak na zvýšení třídnosti. Já sám jsem byl rád, že budu moci létat za ztížených povětrnostních podmínek ve dne i v noci. Byl v tom ovšem háček. Byl jsem bezpartijní. O nějakou stranickou aktivitu jsem neměl naprosto žádný zájem. Dlouhá léta jsem odolával všem nabídkám o vstup do KSČ. A bylo jich nepočítaně. Vždy jsem našel nějaký důvod, proč nemohu být komunistou. Bylo čím dál těžší tomu tlaku odolávat. Konečně jsem podlehl někdy v polovině šedesátých let, když můj postup v letecké třídnosti byl podmíněn ne leteckým uměním, ale vstupem do strany. Za takových podmínek se mi splnilo přání, létat za všech povětrnostních podmínek ve dne i v noci.

Zdálo se, že je vše v nejlepším pořádku. Ve stranické organizaci jsem byl stále považován za mladého člena s poměrně slušnými vědomostmi, ale s malou aktivitou a se sklonem ke kritizování stranických usnesení. V této atmosféře se přiblížil rok 1968. Přivítal jsem změny, které Pražské jaro přineslo do občanského i stranického života. V té době jsem věřil, že i ta stranická práce pod vedením Dubčeka může být k něčemu dobrá. Velké zklamání a tvrdé otevření očí přinesl osudný jednadvacátý srpen 68. Za neustálé podrývání autority strany, za propagaci kontrarevolučních názorů, za nedodržování stranické disciplíny je pouze jediný trest - a to vyloučení ze strany. Mohu směle prohlásit, že toto vyloučení pro mě žádný trest nebyl! Konečně jsem si mohl tak nějak svobodněji vydechnout. Nemusel jsem brát ohledy na to, co smím a co nesmím říct.

Taková byla situace mnoha vojáků Československé lidové armády. Na základě stranického hodnocení politické vyspělosti a oddanosti straně a vládě bylo tisíce poctivých vojáků vyhozeno z armády jen proto, že se stavěli za program Pražského jara a proti okupaci armádami Varšavské smlouvy. Nezůstalo samozřejmě jen u vyhození z práce. Vyhození byli odborníci, kteří pro obranu vlasti byli roky cvičeni a jejichž výcvik stál daňové poplatníky nemalé peníze. Po vyhození z armády pronásledování pokračovalo i v civilním prostředí. Někde s menším, jinde s větším důrazem. Zázrakem bylo, když se někdo dostal od toho nejnižšího možného zaměstnání na nějakou vedoucí pozici. Tou vedoucí pozicí myslím už to, že se stal třeba vrchním číšníkem nebo vedoucím směny. Ale ať byl zaměstnán tak či onak, vždy na něj bylo pohlíženo jako na člověka, kterého je nutné sledovat, hlídat a občas mu dát najevo, že je trpěn na místě z milosti. Nejhorší na celé věci bylo, že jsme byli obviňováni a trestáni ve dvou rovinách. Za prvé za to, že jsme se stavěli proti stranickému diktátu a chtěli jsme nastolit demokratické zřízení. To nám vyčítali ti „pravověrní a nefalšovaní“, kteří sloužili dál v tom starém duchu a v mnoha případech slouží i dnes. Je historickou skutečností, že v této skupině trestaných byli i nestraniční, kteří se stranou neměli nikdy nic společného. Přesto na ně bylo pohlíženo jako na občany, kteří si přejí zánik socialistické společnosti a vystupují

proti politice KSČ. I oni byli trestáni vyhozením z práce a byly proti nim použity osvědčené represivní akce.

Té druhé roviny trestů jsme se dočkali o pár let později. Po té slavné, proklamované, sametové revoluci. Dnes si už můžeme přiznat, že ta revoluce byla až příliš „sametová"! Vždyť i přes to, že se změnil socialistický společenský řád na kapitalistický, hospodářské, politické a mocenské špičky zůstaly dál u kormidla dění ve státě. Nikdo, až na nepatrné výjimky nebyl brán k zodpovědnosti za svoji činnost v minulém režimu. Kam se poděli všichni ti místní, okresní, krajští a další tajemníci a ostatní aparátčci KSČ ? Pokud neemigrovali do bratrských zemí, tak zůstali tady doma, klidně převlékli kabát, uložili srp a kladivo a protože měli z dřívějších časů množství vlivných přátel i prostředků, stali se z nich podnikatelé a pracovníci ve státní sféře. A opět mohou rozhodovat o osudech lidí. Dobře se zabydleli na svých postech a rozhodují. V čí prospěch? Zbytečná otázka! Přeci nebudou podporovat nás - ty „nekalé živly z jara 1968!"

Že jsme byli potrestáni a mnozí z nás vězením a nucenými pracemi? Zřejmě to pro nás bylo málo. A tak nám dodnes potřebují připomenout, že jsme pracovali pro zdar Československé socialistické republiky, ať jako bezpartijní nebo jako komunisti. Vždyť jsme budovali socialismus! Tím jsme vlastně bojovali proti našemu současnému společenskému zřízení. Co bychom tedy chtěli? Jaképak uznání a ocenění odboje a odporu? Na nic nemáme nárok! Za minulého režimu jsme byli zaprodanci imperialismu a za současného režimu jsme odchovanci socialismu. Prostě doživotně nevhodní, neupotřebitelní lidé druhé kategorie.

Takový je oficiálně-neoficiální pohled na nás, na naše sdružení, a podle tohoto schématu se s námi také jedná. Pokud budeme chtít uspět s našimi nároky, budeme muset tento postoj důležitých osobností z politické sféry zvrátit. Víím, že to není vůbec žádná nová myšlenka. Jedno je ale nové - a to je čas, který uplynul od éry normalizace i od „Sametové revoluce.“ Pomalu se zapomíná na příkoří, kterého se nám dostalo v plné míře za „bolševika“ a zapomíná se i na to, že jsme, i když ne s puškou v ruce, bojovali proti totalitě za současný demokratický řád. Za to se nám dostalo morální rehabilitace. Dík za ni! Zapomíná se ovšem i na to, že hmotná rehabilitace nebyla nikdy uskutečněna a že naše životní podmínky jsou horší oproti těm vojákům, kteří dosloužili komunistům a po roce 1989 sloužili dál až do odchodu do důchodu. V porovnání s našimi důchody, které nedosahují jejich úrovně, jsou oni a jejich postoje lépe hodnoceni, mají větší výhody, než na jaké můžeme dosáhnout my rehabilitovaní.

Jsmo už staří. Čas nám neúprosně ubíhá k té poslední večerce. Dočká se aspoň někdo z nás takového ocenění, jako veteráni z prvního a druhého odboje? Mnoho jich asi nebude!

Původně jsem vůbec nechtěl tyto své myšlenky zveřejnit. Chtěl jsem si je pouze utřídit. Ovšem po získání zpráv z právě probíhajících jednání v parlamentu České republiky o Třetím odboji jsem jiného názoru! Naše diskriminace pokračuje. Jak dlouho ještě??

Plk. Karel ŠTĚPÁNEK
ÚZO Olomouc